

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron, za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravištvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

† Ivan Milavec.

Dne 18. januarija tekočega leta je slovenske cerkvenoglasbene kroge pretresla nepričakovana in zato tem huje učinkujoča vest, da je istega dne proti jutru v deželni bolnici zatisnil oči po celem slovenskem svetu znani in spoštovani orglarski mojster Ivan Milavec v Ljubljani. Obolel je za vnetjem slepiča, par dni po operaciji ga je pa popolnoma nepričakovano neumorna ženjica večnosti požela.

Rojen je bil 22. februarija 1874. v Cerkovski vasi pri Zgornjem Logatcu. Orglarske umetnosti se je učil pri rajniku mojstru Frančišku Goršiču, čigar orgle se smelo merijo z vsemi, kolikor jih po naših krajih poznamo. Goršič je bil

mojster izrazite, pa v nobeno smer pretirane intonacije, neka polnost in kremenitost je v njegovih delih, da je popolnejše izlepa ne najdeš, hkrati diči zlasti njegova kesnejša dela izredna mehkoča in voljnost, tako da se zdi, da ga v nekaterih registrih (n. pr. v salicionalu) še nihče ni prekosil, če ga je sploh kdo dosegel.

vostni ni čuda, če se je tudi on dobro usposobil za samostojno pot v orglarski umetnosti.

Pri Goršiču se je učil od 21. septembra 1888. do 21. januarija 1892, ko je dobil učno izpričevalo. Kot pomočnik je ostal pri njem do 18. maja 1895. in je ves čas „delal zelo pridno, zvesto in v največjo zadovoljnost ter se vzorno vedel. Zasluži, da se gospodu delodajalcu v

Pri takem mojstru si je mladi Milavec — obdarovan s tankim ušesom in izredno marljivostjo — pod streho je uhajal ob prostem času in tam gori v miru in samoti študiral in risal in nemoten premišljeval, da se je ognil tovarišem, ki so se v prostem času z drugimi stvarmi zabavali — pri takem mojstru — pravim — in spričo take marljivi-

vsakem oziru kar najtopleje priporoča“, kakor pravi nemško izpričevalo, ki mu ga je dal mojster Goršič.

20. maja je vstopil v Lenarčičevo delavnico za harmonije na Vrhniki, kjer je ostal do 29. septembra istega leta 1895. Izpričevalo pravi, da je bil „priden, delaven, razumen, ter se je izkazal pri sestavljanju in vbiranju harmonijev jako sposobnega.“

Odšel je k vojakom, kjer je kot podčastnik dosegel stopnjo četovodja in kot tak bil „službujoč“ (diensttuender). Ko je vojaško suktnjo slekel, je 18. septembra 1898. vstopil v delavnico h Krieglnu in je tu „zvesto, pridno, pošteno, na mojstrovo zadovoljnost“ delal do 14. oktobra 1900. Od Krieglna se je ločil največ zaradi mojstrove nesposobnosti; kar je izšlo dobrega iz njegove delavnice, so delavci naredili, ko so ga pa boljši delavci jeli zapuščati, se mu je vse pokazilo, tako da je pri nas zaupanje v začetnike popolnoma izginilo, in pokojni Milavec — ki se je bil med tem časom oženil (14. maja 1899.) s sedanjo blago lastnico orglarskega podjetja Pavlo — ni mogel izlepa dobiti naročila za samostojne orgle; dasi si je oskrbel obrtni list že 5. novembra 1900, je vendar prve samostojne orgle s 16. registri postavil še le l. 1904. v Škocijariu pri Dobravi.

O tem prvem delu je pisal orglarski strokovni kritik P. Hugolin Sattner jako laskavo oceno, ki naj iz nje povzamem samo par stavkov:¹⁾ „G. župnik Peter Bohinjec je bil toliko pogumen, da je nove orgle . . . izročil g. Ivanu Milavcu in ne bo se kesal . . . Intonacija je naravnost izborna . . . Principali so primerno krepki voditelji manualov, flavte prijazne, žive, vendar mehke, Gamba krasno režoča . . . Aeolina skrajno nežna, ž njo divno treslja Unda maris. Cello z lesa je ravno primeren za nežne izpremene, nad vse lep, krepak, režoč pa je Violon . . . Dolgo časa sem se mudil pri orglah in spoznal, da je v njih v resnici Goršičev duh in da je g. Milavec vreden učenec in naslednik Goršičev . . . Ta poizkus je pokazal, da se gosp. Milavcu brez skrbi izročajo orgle v delo in da imamo sedaj v Ljubljani orglarskega mojstra.“²⁾

Led je bil prebit. Veselo življenje se je začelo v Milavčevi delavnici. Orgle so sledile orglam, vseh skupaj 37 v 10 letih. Gotovo lepo, častno število. Še bolj častno za mojstra je pa dejstvo, da se o vseh teh orglah more reči, da so dobre, prav dobre, izborne. Res da mu je pri enih oz. dvojih orglah pnevmatika, ki je tiste čase ravno iz povojev lezla, nekoliko nagajala, pa se je vse dalo preurediti, in na splošno zadovoljnost so se vse nepravilike temeljito odstranile.

¹⁾ C. Gl. 1904. str. 78 nasl.

²⁾ Razprto tiskano mesto v originalu.

Orgle, ki jih je dovršil, so sledeče :

Leto dovršitve	Opus	Kraj	Štev. registrov
1904	I	Škocijan pri Dobravi	16
1905	II	Tomišelj	14
"	III	Vrhpolje pri Moravčah	10
1906	IV	Zavodi sv. Stanislava	17
"	V	Rožnik pri Ljubljani	9
"	VI	Begunje na Gorenjskem	18
1907	VII	Krašnja	11
"	VIII	Šmartin pri Kranju	27
"	IX	Gorenji Logatec	18
"	X	Breznica	18
1908	XI	Košljun (Krk)	10
"	XII	Valta vas	12
"	XIII	Lučine	12
"	XIV	Trzin	9
"	XV	Dol	10
1909	XVI	Beli (Cres)	6
"	XVII	Sv. Jakob ob Savi	18
"	XVIII	Idrija	23
"	XIX	Kresnice	10
1910	XX	Sv. Anton (Dobropolje)	9
"	XXI	Bled	32
"	XXII	Vojsko	8
"	XXIII	Sela pri Šumberku	14
1911	XXIV	Preserje	15
"	XXV	Ambrus	11
1912	XXVI	Ljubljana (stolnica)	52
"	XXVII	" (orglarska šola)	12
"	XXVIII	Vič	30
"	XXIX	Punat (Krk)	15
1913	XXX	Skočidol (Koroško)	10
"	XXXI	Kamnik	33
"	XXXII	Dobrova	19
"	XXXIII	Prem	16
"	XXXIV	Šmihel pri Nadanjem selu	8
1914	XXXV	Janče	10
"	XXXVI	Karlovec	19
"	XXXVII	Žiri	38

V delu je še imel male orglice za k sv. Katarini nad Medvode. Malo delo sicer, zaradi tesnega prostora in pičlih sredstev na vse mogoče načine kombinirano, tako da so mojstra samega najmanj toliko zanimalo kot druge, ki so jih petkrat do desetkrat presegale. Popolnih registrov pravzaprav niti pet, po kombinacijah jih nastane deset, igralnik dva manuala — kar je posebno hvale vredno — in pa omarica za orgle nalašč risana po izvrstnem arhitektu (Vurnik). Škoda, da mojster tega v koncepciji mojstrskega dela ni čakal. Bog daj, da se njegovim naslednikom tako posreči, kakor je bilo nameravano.

Drugo delo, ki se je ravno začelo, so orgle za Dovje, kjer je priljubljeni skladatelj in za naravno in umetno lepoto vneti svétnik, župnik Aljaž tudi naročil za svoje orgle pri arhitektu poseben načrt za omaro. Prav tako je imel rajnik narejeno pogodbo za orgle s cerkvenim predstojništvom v Radečah. Katarinske orgle, ki so izvršitvi že prav blizu, bodo pokazale, ali je Milavčeva šola vzgojila samostojnega mojstra, zakaj taki niso na gosto sejani. Iz Goršičeve je n. pr. samo eden izšel: pokojni Milavec, dasi je Goršič precej desetletij samostojno mojstroval.

(Konec prih.)

Govor o cerkveni glasbi.

(Govorit pri občnem zboru Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo 24. novembra 1914 društveni predsednik P. Hugolin Sattner.)

(Dalje.)

Kolika je obveznost cerkvenoglasbenih določil?

Glasbena določila vežejo v vesti, kakor cerkvene zapovedi sploh. Včasih vežejo pod smrtnim grehom, drugekrat ne. N. pr. ko bi se kdo predrznil rimski obred zamenjati z grškim, ali bi bral sv. mašo v slovenskem, mesto latinskem jeziku, ali bi prevrgel dele sv. maše, bi to bila velika napaka. Ko bi pa kdo pri črni maši igral preludij, izpustil ofertorij, krajšal sekvenco, krivda ne bi bila velika, zlasti če ne pride v navado, ali če organist nima pripravne skladbe. Kdor dobro pozna cerkvenoglasbeno literaturo, dandanes ne bo prišel v zadrego; gregorianski koral in Griesbacherjev repertorij mu podasta ves potreben materijal za celo leto.

Sicer pa pomnimo naslednja načela:

1. Prepoved je važnejša od zapovedi. N. pr. Pri slovesni sv. maši je prepovedano slovenski peti, zapovedan je pa celi tekst. Kaj je važnejše? Gotovo je pravilneje, da se poje latinsko, četudi z nepopolnim tekstom, kakor da se poje slovensko.

2. Absolutna zapoved je važnejša od pogojne, zategadelj se pri božji službi ne sme nič peti, kar je cerkve nevredno, teatralično. N. pr. na razpolago sta mi dve latinski maši; ena ima celi tekst, glasba pa je nedostojna; druga nima celega besedila, glasba pa je cerkvena

Dolžan sem vzeti slednjo, ker je absolutno zapovedano v cerkvi pevati le dostojne speve. Iz istega vzroka tudi ne treba žensk odpraviti s kora, ako bi se zavoljo krajevnih razmer z dečki ne dala doseči cerkvi prikladna glasba.

3. Naravna postava gre pred človeško, zato ni nihče dolžan radi cerkvene glasbe se toliko mučiti, da bi tvegäl svoje zdravje, svoj glas ali si pokvaril živce.

4. Večje dobro se ne sme umakniti manjšemu, zato ne bi bilo prav, da bi se na župnijah, kjer res ni mogoče oskrbeti liturgičnega petja, odpravile prav vse pete maše, ker bi občina trpela veliko škodo in ne bi nikdar čula mašnika pred altarjem peti. — Seveda vemo, da organist sam, če ni drugače, lahko oskrbi popolno liturgično petje, bodisi s koralom, bodisi z enoglasnimi figuralnimi spevi. Kdor bi se izgovarjal, da še tega ne more, ni sposoben za organista, ali pa je lenuh.

V naši škofiji je mnogo korov, ki lepo izpolnujejo cerkveno-glasbena določila. Nekateri pa žal še nimajo pravega smisla za to. Tukaj mora komisija vmes poseči s podukom in bodrilom. Treba je pa organistom dobre volje in zadostnega znanja; zato tirja škof. okrožnica, da so vsi organisti izprašani in za svojo službo kvalificirani; samouk je malokdaj kaj prida. Potrebne so tudi župnijske pevske šole, s katerimi se dopolnuje pevski zbor. Tiste tožbe, n. pr. komaj sem pevko dobro izvežbal, že se omoži in zapusti kor, ne veljajo nič. Pevsko osobje se bo vedno menjavalo, zato je treba skrbeti za naraščaj.

Posebno skrb imej organist za dober in primeren repertorij. Ni modro, pri nastopu službe vse zavreči, kar se je prej pelo. Sv. cerkev zaukazuje, da so paramenti svileni, vendar ne zahteva, da se plašči, ki niso svileni, zavržejo in s svilenimi nadomesté. Rabijo naj se naprej: kakorhitro pa se nabavijo novi, morajo biti svileni. Tudi na koro naj se stari repertorij le polagoma zamenja z novim; skrbno pa je gledati na to, da nove skladbe gledé notranje vrednosti in lepote nadkriljujejo stare, in da so izborno naštudirane, sicer ne bo zadovoljnosti. Organisti naj pridno prebirajo C. Glasbenik, tudi stare letnike, naj se posvetujejo s svojimi tovariši, naj vprašajo komisarje, in gotovo se jim bo posrečilo doseči ideal pravilne liturgične službe božje.

Kar velja o poedinem organistu, velja v še večji meri o celi škofiji. Tudi tukaj se boljšajo razmere le po skupnem delu. Mene grozno zaboli v srcé, ako čujem in berem, da kdo podira, kar smo v 38 letnem trudapolnem delu sezidali. Najbolj me boli, če to žalostno delo opravljajo duhovniki, ki sami pravijo, da dosti ne razumejo, pa se vendar v to, kar res ne umejo in nočejo umeti, neprestano vtikajo. Mesto, da bi podirali, raje vstopite v naše vrste in zidajte z nami naprej, saj je vsakega duhovnika sveta dolžnost, da po svoji moči skrbi in prispeva za lepoto cerkvene liturgije. Socijalni nedostatki se odpravljajo le s skupnim socijalnim delom. To delo za zboljšanje cerkvene glasbe v celi škofiji vspeva sicer polagoma, a uspehi so sigurni, trajni, dočim delo poedinca večinoma ž

njim stoji in pade. Zato je skupni uspeh škofije višje ceniti, nego naj-sijajnejši uspeh enega zbora. Ako smo pravični, moramo s hvaležnostjo do Boga pripoznati, da se je za prospeh cerkvene glasbe v naši škofiji mnogo storilo, in tudi mnogo doseglo. Ali naše delovanje gre tudi preko škofijskih mej. Kamorkoli pridejo organisti, izvežbani v naši orglarski šoli, vsepovsod zanesejo idejo cecilianizma. Nedavno sem bil na božjem potu, visoko na gori, kjer biva samostan in dvoje družin. Zvečer je bil rožni venec in blagoslov, in kako sem se čudil, ko čujem čveteroglasen mešani zbor, dostojen in popolnoma pravilen. Tedaj sem si mislil: Glej, naše delovanje vendar ni zastoj, valovanje cecilianstva seže v vse pokrajine slovenske dežele.

Naše delo bo pa tem uspešnejše in lažje, ako cerkvena oblast za-počne, podpira in nadzoruje naše teženje po preustrojitvi cerkvene glasbe. Cecilijino društvo je bilo od prvega početka v tesnem stiku s cerkveno oblastjo; danes pa, ko je od preč. kn. šk. ordinarijata vpostavljena komi-sija za cerkveno glasbo, je pa ta komisija njen organ, kajti „Motu pro-prio“ se glasi: „Naloga škofov je: poskrbeti, da se natančno izvršuje, kar smo Mi tukaj zapovedali. Sestavijo naj tam, kjer se še ni zgodilo, posebno komisijo mož, ki imajo kompetentno sodbo v glasbenih stvareh. Ta komisija ima nalogo, da v smislu naredb in ukrepov škofov čuva nad glasbo, ki se proizvaja v različnih cerkvah. In ista mora paziti ne samo na to, da je glasba sama na sebi dobra, ampak tudi na to, da je pri-merna močem pevcev in da se vedno dobro proizvaja.“ — Cerkvena glasba tedaj ni nikak privesek, ni okrasek liturgije, marveč je liturgija sama, ona pripada k bistvu liturgije. Zategadelj je izrek papeža Pija X. imeniten; on namreč pravi: „Mi pojemo, a ne pri maši, marveč mi po-jemo mašo.“

(Konec prih.)

Kje se je ustanovilo naše Cecilijino društvo?

Bilo je l. 1876. Jaz sem bil dve leti duhovnik, nastavljen v Novem-mestu za ljudskega učitelja in pevovodja na gimnaziji. Hrepenel sem po višjih glasbenih študijah, a moje hrepenenje se takrat ni dalo utešiti. Začel sem tedaj sam študirati harmonijo, čital sem strokovne liste, obiskoval glasbene tečaje, in se izobraževal, kakor sem vedel in znal; porabil sem vsako priliko, kjer je bilo kaj pridobiti. L. 1876 poči glas: Nemško Ceci-lijino društvo bo imelo v Gradcu občni zbor, h kateremu pride regens-burški zbor s svojim kapelnikom Haberlom. Sklep je bil hitro storjen; jaz moram tja! — Zborovanje se je pričelo dne 29. avgusta in trajalo do 31. Šel sem skozi Krško na Zidani most, kjer sva se sešla z g. Foer-sterjem in potovala naprej. V Gradcu sem se nastanil v frančiškanskem samostanu, a tam niso bili prijazni cecilijanski struji; vendar me to kar nič ni motilo. Bil sem navzoč pri vseh izkušnjah in proizvajanjih. Jako poučljive so bile izkušnje, kajti dr. Haberl, strog dirigent, je z neizprosno vztrajnostjo vabil, dokler ni šlo gladko. Izvajale so se večinoma klasične

skladbe Palestrinove in Lassove, in polifonija mi je tako prešla v meso in kri, da muzikalno nisem mogel več drugače misliti, nego polifonsko. Kolike vrednosti je bilo zame tudi, da sem mogel osebno spoznati one može, ki so bili prvoborniki za reformo cerkvene glasbe: Könen, Schmidt, Haberl, Kaim, Battlog in drugi. Le enega ni bilo, ki je bil začetnik vsega gibanja, namreč glavni predsednik cecilianskega društva dr. Franc Witt. Vsi smo želeli osebno spoznati ga, a bolezen ga je zadržala, da ni mogel priti.

Tako so tekli dnevi glasbenega vžitka, menjavale so se cerkvene produkcije s poučljivimi zborovanji, zvečer pa prijazni sestanki, pri katerih se je tudi govorilo in pevalo. Slovencv nas je bilo 19. Bodi mi dovoljeno v spomin navesti njihova imena, ker vsi so bili navzoči pri rojstvu našega ljubljanskega cecilijanskega društva.

1. Peter Cebin, organist, Kranj,	11. Frančiš. Medja, pevka, Breznica,
2. A. Foerster, st. kap., Ljubljana,	12. M. Poč, k., Sv. Jakob v Ljubjani,
3. J. Gross, župnik, Zagorje,	13. Fr. Porenta, kapelan, Sv. Peter v
4. P. Gross, org. in naduč., Zagorje,	Ljubljani,
5. A. Harmel, župnik, Šebrelje,	14. P. H. Sattner, Novo mesto,
6. P. A. Hribar, organ., Ljubljana,	15. J. Tavčar, kapelan, Breznica,
7. Franc Ilovar, kapelan, Cerkno,	16. Fr. Tomc, organist, Št. Vid n. Ljublj.
8. Mat. Jereb, župnik, Javorje,	17. J. Vester, Gorenjsko,
9. P. Rom. Jereb, sedaj gvardijan	18. Helena Vester, njegova soproga,
na Trsatu,	19. Fr. Vidic, kapelan, Gorica.
10. P. Kopal, dekan, Bovec,	20. J. Volčič, župnik, Šmarjeta,

Bilo je tudi več štajerskih Slovencev, a ti niso z nami stopili v dotiko.

Zadnji dan zborovanja sem povabil gospode Slovence v svojo sobo št. 11 in jih navduševal, da ustanovimo tudi za ljublj. škofijo cecilijino društvo. Do tedaj smo vsak zase delovali za sveto stvar, a skupne organizacije ni bilo nobene. Vsi navzoči so veselo pritrtili, in izvolili smo takoj začasni odbor, kateri ima nalogo zasnovati pravila in vse potrebno pripraviti za prvi občni zbor. Začasni odbor je marljivo nabiral članov in število je kmalu naraslo na 230. Za 14. junij 1877 je bil sklican prvi občni zbor, pri katerem je bilo navzočih 70 članov, in protektor društva, premil. g. knez in škof dr. Kriz. Pogačar. Izvolil se je odbor z g. proštom dr. Jarcem na čelu; sklenilo se je izdajati strokoven list in ustanoviti orglarsko šolo. Šola se je pričela še isto leto v jeseni, s prvim januarjem 1878 pa je začel izhajati „Cerkveni Glasbenik“.

To so nekatere drobtinice o početku našega društva, ki naj ostanejo zapisane v trajen spomin. — „Et meminisse juvat“.

P. H.

Katere so „privatne pobožnosti“?

V zadnjem „Glasbeniku“ ste me zopet nekaj potipali, da naj vendar že enkrat povem, katere so „privatne pobožnosti“. Že prej pa so me — tako me je nekdo opozoril — „Novi akordi“ nekaj v roko jemali, češ, da sem tako „visok“, da organistu še odgovora ne dam. No, pa ni tako hudo z mojo visokostjo! Jaz dam navadno rad odgovor ne samo organistu, da am

tudi organistovega fanta fantu; le ton, v katerem me je „radovedni Luka“ vprašal, se mi je zdel nekako velevalen, da sem si mislil: Ne boš, Luka! Če hočeš, da bova midva govorila, moraš pa že govoriti v takem tonu, kakršen je duhovniku nasproti primeren. (Tega pa nisem vedel, kakšen gospod je ta Luka.) — No, pa to ni glavni vzrok mojemu molčanju. Glavni vzrok je ta, da sem jaz sam urednik treh listov, da imam z njih pisanjem in urejevanjem dosti opraviti, da težko še v četrtega pišem; in ker se mi vprašanje ni zdelo tako potrebno, češ, saj gospodje cecilijanci ravno tako vedo, katere so privatne pobožnosti kakor jaz, zato si pa nisem vzel tistega kratkega časa in malega truda, da bi bil to napisal. Ni bilo torej nobene zadrege od moje strani, pa tudi nobene prezirljivosti.

Ko sem pa danes zopet bral v „Glasbeniku“ — katerega precej pridno prebiram — indirektnen apel na mojo osebo, naj že enkrat povem, katere so privatne pobožnosti, mi je pa ta reč šla do srea, tako da sem rekel opoldne pri omizju čveterih gospodov: „Cerkveni Glasbenik“ me zopet prijemlje, katere so privatne pobožnosti. Zdaj moram pa že nekaj odgovoriti, drugače bodo mislili, zakaj neki sem tako trdovraten, da jim ne privoščim besede. Kakšne torej mislite, gospodje, so privatne pobožnosti? — In določili smo nekako takole, kakor bom tukaj v glavnih potezah zapisal. Prižgimo torej tudi na to stran malo več luči!

Med privatne pobožnosti štejemo najprej vsako nabožno petje **izven cerkve**. Pri tem pa moram najprej omeniti, da kadar sem jaz pisal v Bogoljubu in drugod o ljudskem petju, sem vselej naglašal tudi izvencerkveno petje, dočim gg. cecilijanci govorite navadno le v „ljudskem petju v cerkvi“. Dr. Kimovčevi članki so imeli prav ta naslov. Meni se pa za nabožno vzgojo našega ljudstva zelo važno zdi tudi petje izven cerkve. Ne vem, odkod imam to. Mislim pa, da najbolj gotovo od svoje matere, ki je vsako nedeljo in praznik z burkljami v roki pred pečjo pela pesem od dotičnega dne: dvoglasno: „Lepa si, Marija“. Od matere mislim da imam — če tudi žal nisem strokovno izobražen, ker nisem imel v gimnaziji nikogar, ki bi me bil opomnil, kaj mi bo kdaj kaj prav hodilo — imam pa vendar veliko veselja do petja in poznam njega velike važnost za vzgojo srea človekovega. In to pridigujem pri vseh prilikah, posebno še pri Marijinih družbah. V svojih knjižicah „Vodnik marijanski“ in „Družbenik Marijin“ priporočam petje z vsem poudarkom kot izraz češččenja Marijinega, kot vzgojno sredstvo in kot nedolžno zabavo. In nimam skoro izlepa nagovora do Marijine družbe, da bi ne priporočal: deklice, pojte, veliko pojte, v cerkvi in doma! Po zimi v sobi, poleti v nedeljo popoldne pa pod lipo, hruško, jablano! — — Kako prijetno mi dene, — pa mislim še komu drugemu tudi, — če gremo skoz vas, pa zaslišimo dekliško petje, ali poleti zvečer v mraku: s polja gredo, pa prepevajo! . . . Kako blagodejno! Dobri ljudje! si mislim. Wo man singt, da setz dich nieder! . . . ta nemški rek sem že večkrat razlagal. Če bodo ljudje peli ne le v cerkvi ampak tudi izven cerkve v prostem času in pri lahkem delu, ne bodo kvantali, kleli in tudi manj opravljali; in če bodo peli lepe pesmi, bodo tudi blažje mislili in čutili. — Zato pa tako želim,

da bi se za ljudsko petje kaj več storilo, kakor se je doslej — in pa kmalu, kmalu! Iz cerkve bodo ljudje pesmi prinesli domu in sveta pesem se razlegala po naših hišah, vrtovih, logih, gozdih in dolih. In če bo naš narod narod veselih in pobožnih pevcev, bo tudi narod poštenjakov!

Privatna pobožnost — še pravim — je torej vsako nabožno petje izven cerkve: v hiši, na vrtu in dr. naj peje posameznik ali ako jih je več skupaj: če imajo kako skupno pobožnost izven cerkve: šmarnice pred vaškim znamenjem, če gredo na božjo pot itd. — V tem smo menda edini!¹⁾

V cerkvi pa bi se štele za privatne pobožnosti vse one, pri katerih duhovnik ne nastopa strogo oficijelno, v cerkveni opravi, in katere niso namenjene vsemu ljudstvu (fari). Popolnoma natančno se vselej ne da določiti, katere pobožnosti veljajo za privatne, katere za javno božjo službo. Kaj ne, če bi bilo to v vsakem slučaju čisto jasno, bi ne bilo treba šele vprašati, katere so privatne pobožnosti.

Mislím pa, da med privatne pobožnosti lahko štejemo te-le: shode Marijinih družb in shode vseh družb in bratovščin, če niso pred izpostavljenim Najsvetejšim. Molitvena ura pred sv. Rešnjim Telesom, kadar ni izpostavljeno. Križev pot, tudi če ga duhovnik „naprej moli“. Petje, ki je pred ali po končani javni božji službi. O tem slednjem bi se morda dalo kaj dvomiti, toda javna božja služba gotovo ni. — Litanije sicer niso strogo liturgično opravilo, vendar ker so namenjene vsemu ljudstvu in se molijo pri nas skoro vedno coram Sanctissimo, jih ne moremo šteti med privatne pobožnosti. Sv. maša, četudi tiba, a se pri njej — peje — in če tudi jo rubrike imenujejo „missa privata“ — pa v našem smislu celo ni privatna pobožnost.

S tem bi bilo menda odgovor na stavljeno vprašanje dan in luč prižgana. Mislím, da v tem oziru ne moremo biti veliko različnega mnenja, — zato upam, da zdaj dobim od slavnega uredništva „Cerkvenega Glasbenika“ absolutorij.²⁾

Še kaj drugega o ljudskem in modernem petju pa nameravam pisati — ako ne bo kak drug gospod tega storil — v „Vzajemnosti“, glasilu duhovščine. Kajti pred vsem je potrebno, da smo mi pravega in kolikortoliko enotnega naziranja glede cerkvenega petja. Povedati želim nekaj pomislekov in nekaj želja, gospodje cecilijanci nam bodo pa naše pomisleke razpršili in če bo mogoče, naše želje izpolnili.

Mimogrede povedano: jaz pišem „cecilijanci“ in ne „ceciliani“. So-glašam v tem s pokojnim dr. Štrekljem, ki je rekel, zakaj bi se ne pisal *j*, ko se vendar čisto razločno izgovarja! — Sicer bi morali dosledno pisati tudi sv. Cecilia, Maria, Cecilijino društvo, Mariina družba.

O tem, kar glede petja zaukazuje cerkev, ni nobenega prerekanja. Kar cerkev zaukazuje, to je treba držati. Toda v okviru cerkvenih določb so

¹⁾ Gotovo. Ur.

²⁾ Z „radovednim Lukom“ vred se g. uredniku „Bogoljuba“ za točni odgovor glede „privatnih pobožnosti“ najlepše zahvaljujem. V teoriji je stvar jasna; treba le, da hodimo tudi v praksi pravo pot. Ur. „C. Gl.“

mogoče še različne nianse, strožje in milejše, bolj znanstvene in bolj poljudne, — in o tem se da razpravljati. Mi bomo povedali svoje misli in želje, in gospodje cecilijanci nam boste prižgali — več luči.

Urednik „Bogoljuba“.

Koncert v ljubljanski stolnici.

(Fr. Ferjančič.)

Cerkveni koncerti, ki so se doslej priredili v Ljubljani, so imeli še vselej izredno privlačno moč, kar kaže veliko zanimanje za cerkveno glasbo. Prav lepo je uspel tudi zadnji tak koncert, ki ga je priredilo Cecilijino društvo za stolno župnijo v četrtek 11. februarja t. l. ob pol osmih zvečer v prostorni, lepo razsvetljeni stolnici. Ker se je ravno preje cel teden obhajala mirovna pobožnost, naj bi bil ta koncert nekak slovesen zaključek one pobožnosti.

Vstop h koncertu je bil brezplačen; kdor je hotel, je prostovoljno kaj daroval v prid Rdečemu križu. Po mojem mnenju bi bilo pač umestneje, da bi se bila tudi za ta koncert določila primerna vstopnina. Neka odlična oseba mi je rekla, da se zato ni udeležila koncerta, ker je bil vstop brezplačen in se je vsled tega bilo bati prevelikega navala. In ta oseba najbrž ni bila edina.

Ljudstva je bilo res tudi to pot do malega polna cerkev. Koncerta so se udeležili poleg presvitlega knezoškofa tudi baron Schwarz, grof Chorinsky, razni drugi dostojanstveniki, oficirji, glasbeniki i. t. d.

Pohvalno moram omeniti, da se je koncert pričel do minute točno ob določenem času in da se je urno vrstila točka za točko.

Pri koncertu so sodelovali: g. Gaston Zuccoli, profesor glasbenega konservatorija v Trstu, kot virtuoz na orglah; č. gospod Teodor pl. Pasiczyński kot tenorist; č. g. dr. Frančišek Kimovec kot dirigent; č. g. Stanko Premrl kot spremljevalec na orglah, in stolni pevski zbor.

Prva dva odlična gosta nam je naklonila vojna. Kakor je sedaj v Ljubljani mnogo vojakov italijanske narodnosti, tako je tudi Zuccolija pripeljala k nam vojaška dolžnost, sicer le za malo časa, ker je bil kmalu vojaščine oproščen. Č. g. Pasiczyński pa je preje deloval kot rusinski, unijatski duhovnik v Galiciji,¹⁾ a je vsled vojske moral začasno poiskati si druge domačije pri nas. Brez dvoma sta ravno ta dva znamenita gosta dala koncertu poseben sijaj ter privabila v cerkev toliko občinstva.

Spored — obstoječ iz orgelskih in pevskih točk — je bil prav srečno izbran. Oglejmo si najprej orgelske točke!

G. profesor Zuccoli je mojstersko proizvajal na orglah štiri komade. Pričel je koncert z I. S. Bachovim preludijem in fugo v D-molu. Za uvod je bila to jako primerna skladba, ki nas je s svojim nekoliko žalostno nadahnjenim D-molom postavila v pravi položaj, v kakršnem se nahajamo vsled turobne svetovne vojske. G. Zuccoli je to, kakor tudi vse nadaljne

1) Č. g. Pasiczyński je bil pevovodja v unijski stolnici v Přemyslu. (Op. ur.)

točke, igral povsem mirno in skrbno ogibajoč se vsake nervozne vihra-
vosti, vsled katere pri marsikaterem orglavcu postane skladba sama nejasna.
Tu je bilo lahko slediti razvoju fuge od začetka do konca; umevanje fuge
je zelo pospeševalo tudi izborna registriranja.

Druga točka na orglah je bila sicer nekoliko krajša, a silno lepa
„Meditacija“, ki jo je uglašil Arnaldo Galliera, nekdanji glasbeni učitelj
g. Zuccolija v Milanu. Ta v Ges-duru pisana skladba, polna ljubkih mest
in prehodov, je že bolj modernega značaja. Še bolj se kaže ta značaj v
tretji orgelski točki „Consolation“, ki jo je uglašil Pavel Krause, sedaj
orgelski profesor na konservatoriju v Draždanih. Obe ti dve skladbi je
g. Zuccoli proizvajal z veliko spretnostjo in razumnostjo, kar se je posebno
pokazalo tudi v izbornem, naglo menjajočem se registriranju.

Zadnja točka na orglah je bil I. S. Bachov preludij s fugo v A-duru.
Tudi ta skladba z jasnim, ljubkim glavnim motivom („tema“), je napravila
na poslušalce najugodnejši vtis; hkrati pa je iznova dokazala, da g. Zuccoli
mojstersko obvladuje „kraljevi instrument“.

Izmed pevskih točk je občinstvo pač z največjo napetostjo pričako-
valo tenorski samospjev g. Pasiczyńskyja. Proizvajal je samo eno, Mariji
posvečeno točko „Inviolata“, ki jo je uglašil Jean Battiste de Lully (beri
Lüllí). Skladba nikakor ni moderna, kajti njen avtor Lully, ki je znan
zlasti kot operni skladatelj, a je poleg oper zložil tudi več reči za cerkev,
je bil rojen že l. 1633. v Florenci in je umrl l. 1687. v Parizu. Skladba je
preprosta in kolikor toliko še dovolj cerkvenega duha. G. Pasiczyńskyj si
je s svojim nežno občutenim proizvajanjem te skladbe namah pridobil
srca poslušalcev. Razpolaga z jako lepim, dobro izšolanim pevskim organom,
ki pride zlasti v višjih legah do prave veljave. Žal, da se ravno ta skladba
giblje bolj v zmernih, nizkih legah ter se nikdar ne povzpne višje kot
do f¹. Kakor jaz, si je gotovo tudi še marsikdo drugi želel, da bi g. tenorist
poleg te točke zapel še kako drugo, v kateri bi prišel njegov krasni glas
še do večje veljave.

Izmed mešanih zborov „a capella“ se je najprej proizvajal K. Ada-
mičev „Ti sam Gospod“, po pravici na prvem mestu, ker je izmed vseh
zborov tega večera bil najbolj preprost, dasi se že nekoliko nagiba k
„modernim“. Skladba je jako lepa in efektna. Zelo modro je bilo, da se
je intonirala za pol tona nižje, ker je s tem le pridobila.

Dr. Fr. Kimovčeva „Ti kralj si, Jezus, vsemogočni“ stoji kajpada
na precej višji lestvici glasbenega modernizma; zato naj se je lotijo le
bolj izvežbani pevski zbori, sicer se kaj lahko primeri, da zdrkne ta ali
oni iz lestvice doli. Stolnemu zboru seveda se kaj takega ni primerilo;
skladbo je vrlo izpeljal do konca.

Tretji a capella-zbor je bila St. Premrlova „Zdrava, zemlje vse
Gospa“, nova, še nenatisnjena skladba, tudi v modernem slogu, katera
je na me napravila posebno ugoden vtis.

Izmed mešanih zborov z orglami se je najprej proizvajala E. Hoch-
reiterjeva „Med nami, Jezus, bivaš“, vseskoz moderna, a po mojem

mnenju ena najlepših Hochreiterjevih cerkvenih skladb. Kako eterično krasno obigravajo od začetka orgle nežni sopranski spev, kako mogočno se glasi peteroglasni sklep! Pri tem veličastnem sklepu sem si pač želel na koru močnejših basov, ki bi pomogli skladbi še do večjega efekta.

Na žalni mešani zbor z orglami je bila nemška skladba „Maria vom Siege“, ki jo je zložil eden najvplivnejših skladateljev sedanje dobe, Vincencij Goller, ravnatelj cerkvenoglasbene akademije v Klosterneuburgu. Tudi ta veličastna, moderna skladba je bila kaj primerna za sedanji čas svetovne vojske.

Končno je prišel do besede še slavni mojster Lorenzo Perosi s tremi odstavki iz njegove krasne „Missa pontificalis II.“ za triglasni mešani zbor z orglami. Proizvajal se je Kyrie, Gloria in Agnus Dei. Vsi trije deli so neizrečeno lepi; gotovo bi napravili še večji vtis ob spremljevanju bliščečega orhestra, a g. Premrl je znal z mojstrskim registriranjem tudi na orglah orhester kolikor mogoče nadomestiti. Najveličastnejši izmed teh treh spevov je brez dvoma „Gloria“. Koliko življenja je v tej skladbi! Kako veličasten je konec tega slavošpeva! To je res glasba, kakršno more ustvariti le mojstersko, od Boga nadahnjeno srce; zato pa nehote sili tudi poslušalčevo srce, da s skladateljem in pevskim zborom vred poveljuje Boga. S tem spevom bi se po mojih mislih najveličastneje zaključil koncert. Da se je dodal še primeroma skromni in zelo kratki „Agnus De.“, je efekt prej zmanjšalo kot povišalo. A zgodilo se je to pač z ozirom na sklep mirovne pobožnosti, da je tako vsa slavnost pianissimo izzvenela v milo, vsem iz srca prihajajočo prošnjo: dona nobis pacem (daj nam mir)!

Pevski zbor pod izvrstnim dr. Kimovčevim vodstvom je častno rešil svojo nalogo. Vidi se, da se je zbor že do dobra uživel v moderno glasbo in da je kos tudi težkim kompozicijam. Izborno spremljevanje g. Premrla na orglah pripomore ne malo k tako lepim uspehom. Cecilijino društvo za stolno župnijo sme tudi ta koncert z velikim zadovoljstvom zapisati v svojo kroniko kot dokaz neprestanega napredovanja na stolnem koru.

Nove orgle v Kropi „pri Kapelici“.

Gosp. A. Darnič, orglarski mojster v Radovljici, je postavil v prijazni, Kroparjem in okoličanom zelo priljubljeni romarski cerkvi „Matere milosti“ „pri Kapelici“ nove orgle s sledečo dispozicijo:

I. manual.	II. manual.	Pedal.
1. Principal 8',	6. Burdonček 8',	10. Subbas 16',
2. Flauto amabile 8',	7. Viola d' amore 8',	11. Pianobas 16',
3. Salicional 8',	8. Vox coelestis 8',	12. Burdon 8'.
4. Prestant 4',	9. Flauto traverso 4'.	
5. Mikstura 4 vrstna.		

Z veze: Man. II—I. — Supokt. II—I. — Subokt. II—I. — Supokt. I. — Supokt. II. — I—ped. — II—ped.

Zbiralniki: p. mf. f. tutti, posebej še supokt. I. — reg. †. — avtomatična pedalna mena. — Crescendo za cele orgle.

Prvo, kar naj pohvalno omenim, je dosti velik, izdaten meh, ki vzdrži, če se prav sapa v najskrajnejši meri izrablja. Moči je dovolj, tako da je mala cerkvena glasu čisto polna. Intonacija splošno dobra, v marsičem prav dobra, le med salicionalom, violo in vox coelestis bi bilo v značaju vsekako več razlike želeti: salicional naj bi bil bolj voljan, viola naj bo le tanka in režoča, pa ne preglasna, vox coelestis bi bil bolj malo bolj tih — kar se o priliki z lahkoto izpremeni.¹⁾

Funkcija je prav dobra, odgovarjanje hitro, nekateri toni pri prav podrobnem poizkušanju za hipec predolgo ostajajo. Delo solidno, material dober, tako da bodo orgle trpežne.

Pametno je bilo, da je cerkveno predstojništvo ohranilo staro, dosti čedno in dovolj prostorno omaro, ki jo je dalo lepo prenoviti, prezlatiti. Podobar gosp. Jazbinšek je nanjo pripel še dva angela, v parapet kot zadnjo stran igralnika pa je postavil pester, pa ne kričeč relief sv. Cecilije, ki je — kolikor sem mogel pri luči in od daleč videti — prav čedno delo; vsaj splošni vtis je prav ugoden.

Kroparji so z orglami prav lahko zadovoljni, prav tako cerkveno predstojništvo, ki je vse storilo, da dobi dober, soliden instrument in tako pomaga poveličevati službo božjo in vnemati pobožnost vernikov v prijazni hiši božji — pri Kapelici.

Kimovec.

Organistovske zadeve.

a) Seja podpornega društva za organiste in pevovodje s sedežem v Ljubljani.

Seja se je vršila 11. februarja. Predsednik Premrl poroča, da je društvo dalo v zadnjem času dvema bolnima članoma podporo, enemu 60 K, drugemu 50 K. Odbor to odobri. V društvo se sprejme g. Ivan Bohinc, organist v Stari Loki. En član, ki že dve leti ni poravnal članarine, se iz društva izključi, nekateri dobe še enkratni opomin. Glede hvalevredne, dalekosežne akcije, ki jo je gmotnemu organistovskemu vprašanju v prid začel prečastiti knezoškofijski ordinariat v Ljubljani in o kateri je „Cerkveni Glasbenik“ poročal v 12. številki 1914, treba počakati konference gg. dekanov, ki se bo vršila meseca aprila. Bog daj akciji uspeha!

b) Organisti v vojni službi.

Na bojnem polju je padel bivši organist v Železnikih, Anton Stazinski, nečak smlejskega gospoda župnika. Bil je izvrsten organist, vnet za svoj poklic, in sploh nadarjen glasbenik. Že lansko leto je padel na severnem bojišču organist Janez Šarec, ki je zadnji čas služil na Breznici. Oba priporočamo gg. tovarišem v molitev.

¹⁾ Glede salicionala se sploh zdi, kakor da so vsi moderni mojstri na njegov pravi značaj čisto pozabili. Da je salicional preoster, se more skoro o vsakaterih modernih orglah reči, ne le o pričujočih. Zdi se namreč, da je moderne mojstre zapegljala ozka menzura tega registra, pa so ga začeli šteti med ostreje režoče, violinske izpremene, dasi po svoji zgodovini in tudi po svojem imenu to ni. Latinska beseda salix se pravi po naše vrba, salicional pa register, čigar glas imej zelo mehki, nežni, ljubki, voljni, hkrati svetli glas vrbovih piščalk. Glas salicionalov ne sme imeti nič pikantnega, opopranega na sebi, razliviati se mora kakor olje, brez vsake reznosti. Kdor hoče vedeti, kakšen salicional je dober, naj si ga gre ogledavat in poslušat v male orglice v ljubljanskem Marianišču. Ta salicional je prav tih, karseda voljan, pa kljub temu poln, svetel, naravnost živ in kamor ga pridružiš, povsod idealen, pa nikjer vsiljiv, nikjer ne prevladuje. Poraben je pa za petsto odstotkov bolj, nego preostri salicional zadnjih 20—30 let. — Seveda je prejšnjim orglarskim mojstrom do tega učinka tudi lahka, nizka sapa mnogo pripomogla, poznali tudi še niso raznoterih bradâ, zlasti ne svitkov (Rollbärte) pred labiji, ki gre na njih rovaš tudi vsaj en del prevelike moderne salicionalove rezkosti.

Salicional, če ga moremo prištevati v kako kategorijo, spada pač splošno v razred režočih izpremenov, toda ne h gambam, violinam, ampak v vrsto nežnega „dolce“, le da je nekoliko krepkejši in svetlejši. Salicional ni oblastna mačeha gamba, ki se ji mora vse podvreči, vse pokoriti — kamor jo deneš, ti vse preobvladuje; ni nevšečna, vsiljiva gospodična viola, ki se s svojim ostrim, rezkim glasom iz vsakršne družbe pozna, ampak je nežna, ljubka, pohlevna pepelčica: kamor jo deneš, povsod porabna, povsod lepa, vse osvetli, vse poživí, vsakomur se podredi.

Odmevi zbirke „Slava presveti Evharistiji“.

Čudna kritika štajerskega organista v zadnji številki „Cerkvenega Glasbenika“ glede zbirke „Slava presveti Evharistiji“ je tudi mene vzdramila in spravila v nekako nevoljo. Dovolite mi torej, gospod urednik, da povem tu svojo odkritosrčno sodbo glede imenovane potrebne in hvalevredne zbirke.

Ko sem dobil zbirko v roke, planem nemudoma k harmoniju ter začnem tu in tam seveda površno brskati po skladbah, rečem odkrito, se je tudi mene lotila neka mlačnost. Ko pa sem posamezne skladbe temeljitejše preštudiral, dobil sem korajžo. Spoznal sem, da je bila kritika oziroma reklama pravična, da je namreč najti v zbirki hrane za boljše, istotako šibkejši zbori, da se nahaja v njej poleg težkih, modernih skladb tudi mnogo lažjih, katere morejo tudi šibkejši zbori po deželi brez posebnih težav proizvajati. Spoznal dalje, da imam pred seboj splošno nekaj novega, svežega, modernega blaga.

Takoj sem odločil nekatere številke posameznih pesmic, od katerih smo se že priučili deset in iste z prav dobrim uspehom v splošno zadovoljnost ljudstva proizvajali. Sedaj mahne, če Bog da, tu in tam tudi po Hochreiterju, Kimovcu itd.

Naj omenim, da je tudi med mojimi poslušalci nekaj starokopitnežev, katerim je vsaka novejša skladba prekunštna, ničvredna, neumljiva. Priznati moram s žalostjo, da je tudi pri nas najti, čeravno redko, osebe, ki neprenehoma sanjajo o Riharju, pa nič drugega kot o Riharju, pa še o Hladniku po vrhu. Upam pa, ne bo dolgo, ko bomo take nazivali bele vrane. Za božjo voljo, kam pa pridemo, če ostanemo vedno pri Riharju. To se pravi stati vedno na enem mestu, med tem, ko se poleg nas vsi sloji, vse stroke pehajo za napredkom, izpopolnitvijo, izboljšanjem, naj bi se mi ne poslužili lepe prilike, ko nam današnji vrli skladatelji nudijo toliko krasnih, modernih, lepih, cerkve dostojnih skladb. Pojdimo vendar naprej, ne nazaj, saj se vendar nahajamo v dvajsetem stoletju, ne več v devetnajstem Riharjevem. Če je bil Rihar dober, kar ne ugovarja nihče in sploh nekatere preproste, stare ljudske pesmice, je bilo to za tiste čase, ne pa za danes, ko imamo mnogo boljšega in lepšega na razpolago.

Končno svetujem štajerskemu kolegu vnovič poseči po vrnjeni zbirki. Pa sem prepričan, če bo isto nekoliko pazljivejše prešnofal, bo vendar le našel nekaj za se, oziroma njegove poslušalce primerne. Na pr. št. 17, 22, 24, 28, 29, 33, 62, 66. To vendar ni nič posebno težkega, a je hkrati nekaj novega, svežega ter mora tudi navadnim, preprostim poslušalcem ugajati.

Tudi jaz ne trdim, da so vse izmed 75 porabne za nas deželane. Tudi jaz izbiram in sem jih precej odločil, katerih se vkljub temu, da so vse umetne, moderne, ne bom lotil, a kar v koš z njimi z vsemi, to je pa vendar neusmiljeno krivično. Bodo le hvaležni našemu vrlému gospodu ureditelju. Iz lastne skušnje vem, kako smo potrebovali ravno teh pesmi, s kakim veseljem, zanimanjem prihajajo moji pevci in pevke k vjam, če dobimo kaj novega v roke. Enako povsod, kajti skušnja uči, da se ravno pevci in pevke najprej naveličajo ter nekako otožni postanejo vedno eno in isto drugiti.

Ivan Turk, organist v Starem trgu pri Ložu.

Dopisi.

Koroško. Kakor povsod, tako čutimo tudi na Koroškem resnico besed: „Dum bella geruntur, musae silent. (Med vojsko molčijo boginje.) Vse zdiha pod soparnim vojnim zrakom. Na Koroškem pa vojska, kar se tiče cerkvenega petja, ni veliko izpremenila, in tudi po vojski se za enkrat v tem oziru ne bo izdatno poboljšalo. Vse je še in cunabulis. Krive so deloma razmere — confesionalne in narodnostne — deloma se pa smatra cerkvena glasba tudi med krogi, o katerih bi tega še mislil ne, kot pravcati „Aschenbrödel“. Če hočeš razdražiti človeka, katerega naloga bi bila brigati se tudi za cerkveno petje, in ga vzdigniti iz njegovega večnega miru, piši o cerkveni glasbi, kakor bi morala biti — o koralu etc. — in vzkipej bo njegov furor. S hvalevredno vnetostjo so začeli nekateri gospodje organizirati tudi organiste — pripravljali so kurze; če niso drugega dosegli, zbudili so vsaj stanovsko samozavest. Kakšnega uspeha pričakovati je v naših razmerah vsaj sedaj nemogoče; je premalo izvežbanih organistov — večini manjka podlage. Kaj pa more doseči učitelj v teh par dnevih, ko podučuje. A vendar vsaj nekaj je, — podlago bi morala dati orglarska šola — a o tem drugikat.

Tudi v naši škofiji se je sestavila komisija za cerkveno glasbo; začela je svoje delovanje s tem, da je poslala na vse župnije vpraševalno polo, ki jo mora župnik pokazati vizitatorju pri kanonični vizitaciji.

Vprašanja so sledeča:

1. Ime organista; ali ima tudi še drugo civilno službo, ali je obiskoval kako orglarsko šolo?
2. Število pevcev: Sopran? Alt? Tenor? Bas?
3. Katere maše so se izvajale? Od katerega skladatelja? Kolikokrat v letu? Z orglami? Z inštrumenti? Brez orgel?
4. Kateri večglasni ofertoriji in graduali?
5. Ali se poje introit, komunija — ali se vsaj recitira?
6. Ali se poje tudi koral? Ali po vatikanski izdaji?
7. Katere mrtvaške maše (Requiem)?
8. Katere „Tantum ergo“?
9. Katere „Te Deum“?
10. Katere „Vespere“ in litanije?
11. Ali se poje pri slovesnih mašah samo latinsko?
12. Katere pesmi se pojejo pri pobožnostih, pri blagoslovu v materinem jeziku?
13. Ali se goji tudi ljudsko petje? Se li poje tudi pri šolski maši?
14. Katere pevske knjige se rabijo?

Namen teh vprašanj je jasen, dobiti pregled cerkvene glasbe v celi škofiji. Kako se bo razvilo, bomo videli — glavna ovira je pač škandalozna plača organistov. Jako vnetega zaščitnika in pospešitelja cerkvene glasbe smemo pričakovati v novoimenovanem škofu dr. Adamu Hefterju, — vsaj nekdanj je bil prijatelj glasbe. **A. S.**

Vič, 14. februarja 1915. — Dvakrat sem se že oglasil v „C. Glas.“ odkar sem tu: v 3. številu 1911. in v 10. 1912. Odtakrat se je seveda precej izpremenilo na našem koru. Takratnih pevk je le kakih 3, pevcev pa 4. Sedaj pa je skupno 27 glasov: 8 sopranov, 5 altov, 6 tenorov in 8 basov; gotovo lepo število za sedanje razmere, ki umetnosti niso posebno ugodne. Hvala Bogu, da je tu še vedno dosti — skoraj bi lahko opravičeno rekel — vedno več bogoljubne, za petje navdušene mladine, s katero se da kaj doseči. Da bi le ostali vsi stanovitni! Vedno nove vežbati je brez dvojbe zelo težavno in naporno delo!

Kaj smo v tem času proizvajali? Razun starejših, že v prejšnjih poročilih omenjenih skladb smo peli latinske maše: Wagner: Festmesse „lubilate“, Goller: Missa „Loretana“, Schweitzer: Kind Jesu, Koch: Missa „Sophie“, Zahlfleisch: Missa „s. Elis. Hung.“ Na programu pa imamo: Scholz „Missa in h. s. Car. Borom.“ in Griesbacherjevo Missa „Stella maris“. Sploh pojemo od tega tako plodovitega modernega skladatelja sedaj več kompozicij, n. pr. introite, graduale in ofertorije iz hvalevredne zbirke: Repert. chorale I. in II., Asperges, Vidi aquam, Pange lingua itd.

Lotili smo se tudi že najnovejše „Slava presv. Evharistiji“ in jo tudi prepevamo. Začeli smo seveda z lažjimi. Vidite torej, da se da tudi pri nas napredovati v smislu velikega reformatorja cerkvene glesbe † sv. očeta Pija X.

Nekaterim se tak napredek ne dopada. Želeli bi le stare Riharjeve pesmi ali pa v njegovem duhu zložene, češ da je to edino narodno in ljudsko ter od srca. A te je treba primerno zavrniti, prvič s splošnim napredkom v umetnostih, drugič s tem, da je Rihar vzel napeve iz takratnih italijanskih oper, ali podobno. Seveda so taki zabavljachi večinoma le starejši ljudje, ki so bili v mladosti navajeni take plehke hrane. Mlajša generacija pa je bolj dovzetna za glasbene finese modernih mojstrov.

Vse je bilo lepo, samo da bi ne bilo latinsko, je baje rekel nek vojak-rekonvalescent, ki jih imamo tu okoli 500, ko je šel od polnočnice. Imeli smo namreč, kakor vsako leto, ob 11. slovesen oficij in potem slovesno mašo z introitom, gradualom in ofertorijem, kakor mora biti po cerkvenih predpisih. — Kako je vendar mogoče, da vlada še kje antipatija do latinskega cerkvenega obrednega jezika?! Ali

se v cerkvi nikdar ne govori pri liturgičnih pridigah tudi o našem obrednem jeziku?! Zakaj ga je sv. Cerkev izbrala za obrednega? Ker je neizpremenljiv 'mrtev' jezik, častiljiv zaradi starosti in ker je bil ob času apostolov največ v rabi! Ker ga ljudje ne razumejo, zato naj imajo molitvenike, v katerih so razloženi vsaj obredi najimennitnejših praznikov, ako si ne morejo zapomniti razlage iz prižnice! Sv. Cerkev bi bila res nespametna, če bi se oropala skrivnostnega sijaja starodavne liturgije, enake po celem svetu! Sicer pa, če že ni drugače, slovensko se tudi lahko poje na koru — tudi ob največjih praznikih — če je pri oltarju tiha maša!

P. Ferdo Zajc, pevovodja in organist.

Razne reči.

Δ V Motniku na Kranjskem je sredi januarja t. l. umrl tamošnji organist in cerkovnik Jožef Bervar. Službo je opravljal celih 49 let. Naj počiva v miru!

Δ V Ljubljani je umrl koncem januarja bivši nadučitelj in organist pri sv. Petru, gospod Avgust Adamič, star 72 let. Bil je vnet glasbenik, zložil tudi nekaj skladb. Njegov sin Emil, ki je znan kot slovenski skladatelj, se nahaja v vojski v Přemyslu.

Δ V Celju je umrl znani izdelovatelj in ubiralec klavirjev, Fr. Ropas.

Naše priloge.

Današnja priloga prinaša konec večje Foersterjeve skladbe, katero tiskarna lahko izda tudi še v posebnih iztisih v manjši obliki, seveda z istimi tipi, ako se priglasi zadostno število naročnikov. Cena bi bila prav nizka. Ker pa ostane stavek v tiskarni samo do konca tega meseca nerazdejan, vabimo pevske zборе cerkvene, društvene in šolske k hitremu naročilu. Skladba ima trajno vrednost, nele sedaj ob vojski, temveč tudi v zaželenem miru pride glasbenim prireditvam v prid. Pa še nekaj: Efektna fugeta in slavnostni konec skladbe naredita na orglah velik vtis, ako se končni stavek „pleno organo“ igra v obeh rokah triglasno v podvojenem stavku z obligatnim pedalom. — Druga skladba, ki jo danes objavljamo, je evharistična „Ti sam Gospod“ z znanim dr. Pečjakovim besedilom. Skladba je prikladna za enoglasno ljudsko petje z orglami. **S. P.**

Listnica upravnništva.

Vse tiste p. n. naročnike, ki smo jih zadnji čas tirjali za poravnavo večletnega dolga in ki se terjatvi še niso odzvali, vljudno opozarjamo še enkrat, naj blagovoljijo čim preje storiti svojo dolžnost. Drugače je sedanja 2. številka „Cerkvenega Glasbenika“ zadnja, ki jo jim še dostavimo.

Praktično dobro izvežban

organist se toplo priporoča čč. gg. župnikom v pomoč vsak čas. — Oglasiti se je na „Cerkveni Glasbenik“.

Današnjemu listu je pridejana 2. številka priloge.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.